

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Факультет № 6
Кафедра соціології та психології*

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

навчальної дисципліни «**Практикум з вікової та педагогічної психології**»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

***053 Психологія (практична психологія)
(для денної та заочної форми навчання)***

Харків 2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.20 р. № 9

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 16.09.20 р. № 6

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 18.09.20 р. № 5

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології
Протокол № 9 від 07.09.2020

Розробники:

1.старший викладач кафедри соціології та психології факультету № 6
Алексєєнко Н.В.

Рецензенти:

1. доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
Кузнецов М.А.;
2. доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології та
психології Харківського національного університету внутрішніх справ
Тюріна В.О.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3,4							
Тема № 1 Основні методи дослідження у віковій психології	12	2		2	-	8	залік
Тема № 2 Соціальний та емоційний розвиток немовляти	12	2		2	-	8	
Тема № 3. Діагностика психічного розвитку дітей раннього віку.	12	2		2	-	8	
Тема № 4. Методи діагностики дітей дошкільного віку	12	2		2	-	8	
Тема № 5. Методи діагностики психічного розвитку молодших школярів	12	2		2	-	8	
Тема № 6. Психологічна готовність дітей до шкільного навчання	12	2		2	-	8	
Тема № 7. Методи психодіагностики підлітків	12	2		2	-	8	
Тема № 8. Діагностика психічного розвитку юнаків	12	2		2	-	8	
Тема № 9. Психодіагностика людей середньої дорослості	9	2		2	-	5	
Тема № 10. Робота психолога з педагогічно занедбаними дітьми	9	2		2	-	5	
Тема № 11. Робота психолога з сім'ями	8	2		2	-	4	
Тема № 12. Психологія учіння	8	2		2	-	4	
Тема № 13. Психологія навчання	8	2		2	-	4	
Тема № 14. Психологія виховання	6	1		1	-	4	
Тема № 15. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя	6	1		1	-	4	
Всього за семестр № 4:	150	28	-	28	-	94	

1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 4							
Тема № 1 Основні методи дослідження у віковій психології	10	1	-	1	-	8	залік
Тема № 2 Соціальний та емоційний розвиток немовляти	10	1	-	1	-	8	
Тема № 3. Діагностика психічного розвитку дітей раннього віку.	10	1	-	1	-	8	
Тема № 4. Методи діагностики дітей дошкільного віку	10	1	-	1	-	8	
Тема № 5. Методи діагностики психічного розвитку молодших школярів	10	1	-	1	-	8	
Тема № 6. Психологічна готовність дітей до шкільного навчання	10	1	-	1	-	8	
Тема № 7. Методи психодіагностики підлітків	10	1	-	1	-	8	
Тема № 8. Діагностика психічного розвитку юнаків	10	1	-	1	-	8	
Тема № 9. Психодіагностика людей середньої дорослості	10	-	-	-	-	10	
Тема № 10. Робота психолога з педагогічно занедбаними дітьми	10	1	-	1	-	8	
Тема № 11. Робота психолога з сім'ями	10	1	-	1	-	8	
Тема № 12. Психологія учіння	10	-	-	-	-	10	
Тема № 13. Психологія навчання	10	-	-	-	-	10	
Тема № 14. Психологія виховання	10	-	-	-	-	10	
Тема № 15. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя	10	-	-	-	-	10	
Всього за семестр № 4:	150	10	-	10	-	130	

Практичне зняття за темою № 1
«Основні методи дослідження
у віковій психології»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження у віковій психології.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 1 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Дослідження основних методів дослідження у віковій психології.
2. Розв'язання психологічних задач

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Формування практичних навичок щодо визначення предмету вікової психології;

2. Доповнення та корекція отриманих знань, вмінь, навичок щодо методів анкети, аналізу продуктів діяльності, спостереження, експерименту та методу поетапного формування розумових дій та понять.

3. Перевірка навичок практичної роботи з психологічним інструментарієм та рекомендованою літературою.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література:

Основна: 1, 4, 6, Додаткова: 4.

Практичне зняття за темою № 2
«Соціальний та емоційний розвиток немовляти»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження емоційного і соціального розвитку немовляти.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 1 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Дослідження соціального і емоційного розвитку немовляти.
2. П'ятикрокова методика Х. Карпа
3. Методика "Оцінка стану новонародженого за шкалою АПГАР"

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного

заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Формування практичних навичок визначення психологічних характеристик немовляти;
2. Доповнення та корекція отриманих знань, вмінь та навичок;
3. Перевірка навичок практичної роботи з психологічним інструментарієм та з рекомендованою літературою

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література:

Основна: 1,3, 5; Додаткова: 1,3,8,1

Практичне зняття за темою № 3

«Діагностика психічного розвитку дітей раннього віку.»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження розвитку дітей раннього віку.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 1 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Дослідження психічного розвитку дітей раннього віку.
2. Розв'язання психологічних задач

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Формування практичних навичок визначення психологічних характеристик дітей раннього віку;
2. Доповнення та корекція отриманих знань, вмінь та навичок;
3. Перевірка навичок практичної роботи з психологічним інструментарієм та з рекомендованою літературою

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література:

Основна: 1,3,5; Додаткова: 1,3,8,10.

Практичне зняття за темою № 4

«Методи діагностики дітей дошкільного віку»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження

Пізнавальної і емоційної сфери дітей дошкільного віку.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 1 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Діагностика пам'яті дітей дошкільного віку
Методика "10 слів" для визначення рівня слухової пам'яті
2. Методика вивчення оригінальності малюнків
3. Методика визначення рівня розвитку логічних операцій
(Е. Замбацявічене)
4. Методика "Палички і хрестики" для визначення рівня саморегуляції і стилю навчальної діяльності
5. Методика "Знайди і викресли" для визначення рівня розподілу, продуктивності та стійкості уваги
6. Методика "Знайди квадрат" для дослідження константності сприймання

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Формування практичних навичок визначення психологічних характеристик дітей дошкільного віку;
2. Доповнення та корекція отриманих знань, вмінь та навичок;
3. Перевірка навичок практичної роботи з психологічним інструментарієм та з рекомендованою літературою

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література:

Основна: 1-4, 12, 13, 15, 18, 22; Додаткова: 2, 6, 9, 10, 18.

Практичне заняття за темою № 5

«Методи діагностики психічного розвитку молодших школярів»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження психічного розвитку молодших школярів.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 1 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Методика діагностики рівня шкільної тривожності Філіпса
2. Методика на визначення індивідуальних відмінностей відтворюючої уваги

3. Методика діагностики інтегрального показника вербально-логічного мислення
4. Методика на визначення слухової, зорової, моторно-слухової пам'яті
5. Методика на визначення розподілу та переключення уваги (Р. Немов)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Формування практичних навичок визначення психологічних характеристик молодших школярів;
2. Доповнення та корекція отриманих знань, вмінь та навичок;
3. Перевірка навичок практичної роботи з психологічним інструментарієм та з рекомендованою літературою

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література: Основна: 1,2,4,8; Додаткова: 1-3,7,8,9.

Практичне заняття за темою № 6
«Психологічна готовність дітей до шкільного навчання»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження психологічної готовності до шкільного навчання.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 1 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Дитячий апперцептивний тест (Children's Apperception Test – CAT) С. Беллак (модифікація О. Б. Сидоренко)
2. Анкета на визначення мотивації школяра до навчання у школі (О. Онуфрієва, С. Костроміна)
3. Методика “Сходінки” на визначення самооцінки молодшого школяра (В. Щур)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Формування практичних навичок визначення психологічної готовності дітей до шкільного навчання. Методи вивчення особистісної, інтелектуальної та соціально-психологічної готовності.
2. Доповнення та корекція отриманих знань, вмінь та навичок;

3. Перевірка навичок практичної роботи з психологічним інструментарієм та з рекомендованою літературою

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література:

Основна: Основна: 5,6,7; Додаткова: 8,10,11.

Практичне заняття за темою № 7
«Методи психодіагностики підлітків»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження психологічних особливостей підліткового віку.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 1 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Методика на виявлення моральних уявлень учнів (для 5-7-х класів)
2. Методика “Шкала самотності”
3. Методика “Перевір рівень своєї комунікативності”
4. Тест “Ваша організованість” (Є. Комарова)
5. Методика “Вивчення самооцінки”

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Формування практичних навичок визначення психологічних характеристик підлітків;
2. Доповнення та корекція отриманих знань, вмінь та навичок;
3. Перевірка навичок практичної роботи з психологічним інструментарієм та з рекомендованою літературою

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література: Основна: 1-7; Додаткова: 3.

Практичне заняття за темою № 8
«Діагностика психічного розвитку юнаків»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження психологічних особливостей юнацького віку.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 1 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Методика “Діагностика агресивності і ворожих реакцій”
2. Методика “Діагностика рівня емпатії” (В. Бойко)
3. Методика “Дослідження труднощів у встановленні контактів”
4. Тест “Якою є ваша адаптивність?”
5. Методика “Оцінки потреби у досягненні”
6. Методика “Вивчення мотивів навчальної діяльності студентів”
7. (модифікація А. Реана, В. Якуніна)
8. Методика “Моя самооцінка”

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Формування практичних навичок визначення психологічних характеристик підлітків;
2. Доповнення та корекція отриманих знань, вмінь та навичок;
3. Перевірка навичок практичної роботи з психологічним інструментарієм та з рекомендованою літературою

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література: Основна: 9, 26-29; Додаткова: 14.

Практичне заняття за темою № 9 «Психодіагностика людей середньої дорослості»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження людей середньої дорослості.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 0 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Методика діагностики рівня соціальної фрустрованості Вассермана (модифікація В. В. Бойко)
2. Методика А. АССІНГЕРА (Оцінка агресивності у відносинах)
3. Методика “Діагностики оперативної оцінки самопочуття, активності і настрою (САН)”

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Формування практичних навичок визначення психологічних характеристик людей середньої дорослості.
2. Доповнення та корекція отриманих знань, вмінь та навичок;
3. Перевірка навичок практичної роботи з психологічним інструментарієм та з рекомендованою літературою

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література: Основна: 15,19-23; Додаткова: 9

Практичне заняття за темою № 10
«Робота психолога з педагогічно занедбаними дітьми»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження роботи психолога з занедбаними дітьми.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 1 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Методика діагностики
рівня соціальної фрустрованості Вассермана
(модифікація В. В. Бойко)
2. Методика А. АССІНГЕРА
(Оцінка агресивності у відносинах)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Ознайомлення з діагностичним інструментарієм.
2. Розв'язання психологічних задач
3. Опрацювання методик.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література: Основна: 1,3-5; Додаткова: 6,16-23.

Практичне зняття за темою № 11 «Робота психолога з сім'ями»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження роботи практичного психолога з сім'ями.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 1 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Стилi сімейного виховання.
2. Розв'язання психологічних задач.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Ознайомлення з діагностичним інструментарієм.
2. Розв'язання психологічних задач
3. Опрацювання методик.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література:

Основна: Основна: 6,8-13; Додаткова: 5,13.

Практичне зняття за темою № 12 «Психологія учіння»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження у психології учіння.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 0 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Методика дослідження навчання
2. Розв'язання психологічних задач.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Ознайомлення з діагностичним інструментарієм.
2. Розв'язання психологічних задач

3. Опрацювання методик.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література: Основна: 20, 22-35; Додаткова: 6, 11.

Практичне зняття за темою № 13 «Психологія навчання»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження у психології навчання.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 0 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Анкета на “Виявлення ступеня сформованості психолого-педагогічного такту”
2. Тест “Тактика взаємодії”

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Ознайомлення з діагностичним інструментарієм.
2. Розв’язання психологічних задач
3. Опрацювання методик.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література: Основна: 29, 35-37; Додаткова: 12.

Практичне зняття за темою № 14 «Психологія виховання»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження у психології виховання.

Час проведення: денна форма навчання - 1 год., заочна форма навчання - 0 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Тест-опитувальник особистісної зрілості учнів Ю. Гільбуха
2. Анкета “Саморегуляція прояву лінощів”

(Д. Богданова, С. Порохова)

3. Опитувальник для оцінки власної наполегливості

(Є. Ільїна, О. Фещенко)

4. Методика вивчення совісності (І. Д. Бех)

5. Методика “Вибір” (І. Д. Бех)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Ознайомлення з діагностичним інструментарієм.

2. Розв’язання психологічних задач

3. Опрацювання методик.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література: Основна: 28,35-37; Додаткова: 14.

Практичне заняття за темою № 15

«Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя»

Навчальна мета занять: закріпити знання щодо методів дослідження педагогічної діяльності.

Час проведення: денна форма навчання - 1 год., заочна форма навчання - 0 год.

Місце проведення: аудиторія факультету № 6

Навчальні питання:

1. Методика діагностики

рівня емоційного вигорання (В. Бойко)

2. Методика

“Експертне оцінювання стилю спілкування педагога”

(І. Юсупов)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету та структуру заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття. Відпрацювання теоретичних знань, ознайомлення на практиці з методиками за даною темою.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недоліків проведеної роботи.

Література: Основна: 30,35-37; Додаткова: 16.

1. Рекомендована література (основна, допоміжна),

інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна література:

1. Айзенк Г. Проверьте свои способности М..2002
2. Байард Р.Г. Байард Д. Ваш беспокойный подросток М..1996
3. Борулава Г.А. Психодиагностика умственного развития учащихся: уч. Пособие М..2004
4. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика личности К..1989
5. Бурлачук Л.Ф Морозов С.М. Словарь - справочник по психологической диагностике К.,1989
6. Графические методы в психологической диагностике Сост. Е.С.Романова, О.Ф.Потемкина М..1992
7. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения М., 1986
8. Донченко Е.А. Титаренко Т.М. Личность; конфликт и гармония К.2007
9. Коломенский Я.Л. Панько Е.А. Учителю о психологии детей шестилетнего возраста М..2008
10. Кондрашенко В.Т. Девиантное поведение у подростков Минск, 1988
11. Кравцова Е.Е. Психологические проблемы готовности детей к обучению в школе. М.,2001
12. Кравцов Г.Г. Кравцова Е.Е. Шестилетний ребенок: психологическая готовность к школе М.. 2007
13. Лусканова Н.Г. Методы исследования детей с трудностями в обучении. М.Д993
14. Маришук В.Л. Блудов Ю.М. Плахтиенко В.А. Методы психодиагностики в спорте М., 1984
15. Матюхина М.В. Мотивация учения младших школьников М.. 2004
16. Методи психодіагностики підлітків за ред.. О.Д.Кравченко, В.Ф.Моргуна Полтава, 1995
17. Мишель Кле Психология подростка. Психосексуальное развитие М..1991
18. Моргун В.Ф Седых К.В. Делинквентный подросток Полтава. 1995
19. Мургулец Л.Ф. Методы социально - психологической диагностики личности; уч. Пособие Л.,1990
20. Мухина В.С. Шестилетний ребенок в школе М..1986
21. Невский И.А. Овчарова Р.В. ранняя диагностика и профилактика педагогической запущенности детей. Курган, 1988
22. Немов Психология кн.3 М.. 1995, гл.9.с.280-399
23. Овчарова Р.В. Справочная книга школьного психолога. М.,1993.
24. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании. М.,1995.
25. Особенности психического развития детей 6-7 летнего возраста М.. 1988
26. Патологические нарушения поведения у подростков под ред. А.Е.Личко Л.,1973

27. Профконсультационная работа со старшеклассниками под ред. Б.А.Федоришина К..2000
28. Психологическая диагностика; проблемы и исследования под ред. К.М.Гуревича М.2005
29. Психодиагностические материалы по изучению личности школьника Минск, 1980
30. Психологические тесты (для деловых людей) сост. Н.А.Литвинцева М.,2004
31. Рабочая книга школьного психолога под ред. И.В.Дубровиной М.,1991
32. Раттер М. Помощь трудным детям М.. 2004
33. Соколова Е.Т. Проективные методы исследования личности М..1980
34. Улынькова У.В. Исследование психологической готовности шестилетних детей к школе // Вопросы психологии.-2003.-№4- С.62-69
35. Хоментаскас Г.Т. Семья глазами ребенка М.,1989
- 36.Эйдемиллер З.Г. Юстицкий В.В. Семейная психотерапия Л..1990
- 37.Эльконин Д.Б. Психология обучения младшего школьника VI..1974

Допоміжна:

1. Бардиер Г. Ромазан И. Чередникова Т. Я хочу! Психологическое сопровождение естественного развития маленьких детей СПб., 1993
2. Березин Ф.Б. Мирошников М.П. Соколова Е.Ю. Методика многостороннего исследования личности., М., 1994
3. Болтунов А.П. Метод анкеты., М., 1923
4. Возрастная и педагогическая психология под ред. А.В.Петровского М.,1979
5. Диагностика и коррекция психического развития дошкольников под ред. Я.Л.Коломенского Е.А.Панько Минск, 1997
6. Диагностика умственного развития дошкольников под ред. Л.А.Венгера. В.В.Холмовской М.,1978
7. Дризе Т.М. Информативно - целевой анализ содержания текстовых источников // Методы сбора информации в социологических исследованиях Кн.2. М.,1990 С.85-102
8. Ермолаева М.В. Миланович Л.Г. Методы работы психолога с детьми дошкольного возраста М..2006
9. Кравков С.В. Самонаблюдение М., 1922
10. И.Лангмейер Э.Матейчек Психическая депривация в детском возрасте Прага, 1984
11. П.Кравцова Е.Е. Нурахонова А.А. Степанова В.В. Как помочь детям преодолеть трудности в поведении М..1990
- 12.Лекции по методике конкретных социальных исследований/ под ред. Г.М.Андреевой М., МГУ.,1972
- 13.Опыт системного исследования психики ребенка М.,1976
14. .Перлз Ф. ОПЫТЫ психологического самопознания М.,1993
15. Умственное воспитание детей раннего возраста М.,2008
16. Урунтаева Г.А. Афонькина Ю.А. Практикум по детской психологии М.,2003

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Пошукова система Google Академія (GoogleScholar) - <http://scholar.google.com>
2. Сайт «Научнаясеть» - <http://www.nature.ru/>
3. Сайт «Brain Maps» - <http://brain-maps.org/>
4. Сайт «Cyberleninka» - <https://cyberleninka.ru/>